

Mellár Mihály

Lüd (lyd) nyelvi emlékeink gyűjteménye

Mikes International

XIII. évfolyam, 2. szám : Melléklet

Volume XIII., Issue 2. : Supplement

2013. április – június / April – June 2013

ISSN 1570-0070

Az alábbiakban lüd nyelvi emlékeink megfejthető, jobban mondva ki-, le-, és elolvasható részét kapja kézhez a kedves olvasó. Aki kedvet kap a maradék töredékek silibizálgatásához az megtalálja a teljes corpus-t a **Jost Gippert** által jegyzett Titus Didactica¹ oldalain vagy *Lydian Corpus* cím alatt **H. Craig Melchert** feldolgozásában.

Lüd betűk és hangértékeik		
Α	a	A/Á
β	b	B
γ	g	G
δ	d	D
ε	e	E/É
ϑ	v	V
ι	i	I/Í/Ü/Ű
ϰ	y	U/Ű
κ	k	K
λ	l	L
μ	m	M
ν	n	N
ο	o	O/Ó/(U)
ρ	r	R
ς	ś	S/SZ
τ	t	T
υ	u	Ö/Ő
φ	f	F/V
ϑ	q	K/H
Ϝ	s	Z/SZ/S
Ϟ	τ	C/TC/CS T/TY/GY
Μ	ā	Á/{n+i}/m
Υ	ē	É
Ϛ	λ	L/LY/J
ϛ	ñ	NY/NI NG/NK
↑	c	C/CK/CSK CS/ZS

Eddig összesen 110 fennmaradt, kőbe vésett, főleg sírfelirat ismeretes. Ezek egy része nagyon töredékes, kopott, kibetűzhetetlen, a másik része pedig túl rövid ahhoz, hogy érdemes legyen vele kínlódni. A megfejthető, leolvasható rész azonban némileg kárpótolja az olvasót: némelyik sírfelirat egészen bizarr.

Az egyes jelek leolvasásánál előfordulnak bizonytalanságok, ilyenkor mindig az értelmes mondatot eredményező olvasat győz. Az általam elvégzett javításokat {} zárójelbe tettem, a magyar átíratban a javítás piros színű. A mellékelt képek igazolják a javítások egy részét, a többi igazolására felhoznám, hogy Melchert professzor sokkal több írásjel olvasatát tartja bizonytalannak, mint amit én átjavítottam.

Az *ś* és *s* betűk hangértéke S/SZ illetve S/SZ/Z, kissé zavartnak tűnik, de lehet, hogy a nyelvészek megtalálják benne a rendszert. (Lehet, hogy a csángós szejpítésnek szerepe van benne. Pl. az *ś* csak elvétele vesz fel SZ hangértéket és ebből is kilencszer a visz/viszos/vissza szavakban.)

A *b* és *f* betűk alakra hasonlóak és hasonló hangértékeket jelölnek B illetve F/V.

A legproblémátikusabb a C, CS, TY, ZS és GY hangok jelölése. Két betűt használtak e hangok jelölésére: a *τ*-t és a *c*-t. *τ* a C, TC, CS, T, TY és GY hangokat, míg *c* a szinte azonos C, CK, CSK, CS és ZS hangok sorát jelöli. (A TC az *itce/icce*, míg CK a *vacok/vack* > *vacka*, *ócska* szavakban). Egy-egy felíraton vagy egyik, vagy a másik jelöli az adott hangot.

Kivétel a CS hang a 11, 13 és 22 felíratokon, de a nyelvészek itt is valószínűleg rendet tehetnének.

A kakukktojás T hang kivételével, ezek a hangok nincsenek meg a görög alfabétában. Következésképpen: a lüd betűsor átvétel a görögből, vagy legalábbis annak mintájára készült. Ez meglepő, hiszen a kutatók egyöntetű véleménye szerint, a lüd utód-nyelve annak a lüvi (Luwian) nyelvnek, melynek mind

ékírásos, mind képírásos emlékei jól ismertek. Az lenne az ésszerű ha a betűsor is ezekből az írásokból fejlődött volna ki. Csakhogy éppen a görögök miatt volt szükség új írásra, a magyar magánhangzó harmonizálást nem követő idegen nevek és fogalmak leírásához.

¹ <http://titus.uni-frankfurt.de/didact/idg/anat/lydbeisp.htm>

Ezek a lüd feliratok, a többi mediterrán-melléki íráshoz hasonlóan, (magánhangzó) kihagyásos módszerrel íródtak. A módszernek vannak előnyei és hátrányai is. Előnye, hogy kevesebb betűvel írja le ugyanazt a szöveget mint mai fonetikus írásmódszerünk, ami kőbe vésésnél nagyon előnyös szempont. Hátránya, hogy a kihagyott magánhangzók miatt nem mindig egyértelmű az olvasat. Ezért nagyon hálás vagyok **Valek Tündének**, aki a kéziratot betűről betűre kielemezte és a vagylagos (alternatív) olvasatok sorával bombázott. Így, az értelmes és összefüggő, a szöveggörnyezetbe illő mondanivaló követelménye a lehetséges olvasatok nagyobb tárházából válogatva, végülis a legvalószínűbb olvasatot eredményezte.

1: Lydian inscription *

- 1 ...
- 2 [o]raλ is{**l** > **g**}λ bakill est mrud eššk [~~vānas~~]
[**Ki**]RÁLY ŪZöGÉL BAKa-ILLaL EZT MéRÖD E SÁSKa [HaDDaL]
- 3 laqrisak qelak kudkit ist esλ vā{**n** > **l**}[aλ]
LAKóRa ÍZ AKiKKE' LAKiK Ő DuKÍT ŪZÖT EZZeL VÁLL[AL]
- 4 bλtarvod akad manelid kumlilid silukalid akit ~~n[āqis]~~
BaJT A' RoVÓDó AKAD MANE LÜD KÖMLI LÜD SZÜLÖK ALJaDA
KIT[ÖL]
- 5 esλ mruλ buk esλ vā{**n** > **l**}aλ buk esñañ
EZZeL MeRő ÖL BÖKÉSSZeL VÁLLAL BÖKÉSZö NYÁNYó
- 6 laqrisañ bukit kud ist esλ vā{**n** > **l**}aλ bλtarvo[d]
LAKó Ū ŐRIZ ANNYi BÖKIT KÓDIST EZZeL VÁLLAL BaJT A' RoVÓ[Dó]
- 7 aktin nāqis qelλk fēnsλifid fakmλ artimus
AKiT INNeN ÁK ŪZ KELL LYuK VÉN/FÉN(Y)-ŪZö LIBIDó VAKMaLY
ARTIM ÖS[ön]
- 8 ibsímsis artimuk kulumsis aaraλ biraλk
Ū Bős(Z) IMe SZŪZ ARTIM Ő Ki KÖLLÖM SZŪZ A' ÁRRAL BÍR A LYuK
- 9 klidaλ kofuλk qiraλ qelλk bilλ vcbaqēnt
KÉJI DAL KOFa ÖLeK HÍRA LÉKEL LYuKBa ILLaL VaCKáBA KÉNTi

... [ki]rály űzögél (űzkél) baka-illal. Ezt méröd e sáska [haddal]. Lakóra íz (rokonnak számít) akikkel lakik, ő dukit űzöt, ezzel váll[al] bajt a rovódó. Akad Mane, lüd, kömli lüd szülők aljada (aljasa), kit[öl] ezzel merő, öl bökésszel. Vállal bökésző nyányó lakó, ű öriz annyi bökít, kódist (koldúst/csavargót), ezzel vállal bajt a rov[ódó] akit innen ák (ág) űz. Kell lyuk, vén/fényűző libidó? Vakmaly! Artim ös[ön], ű bős(z), ime szűz Artim, ő ki köllöm, szűz a, árral bír a lyuk: kéji dal, kofa ölek. Híra (hívásra) lékel, lyukba illal, vackába kénti.

illa: am. fuss v. fut v. futott berken, nádakon, ereken keresztül. Főnevel használva am. futás, szokás.
Illára vevé a dolgot. (Heltai). CzF

íz: 4) Nemzetségi kor, időszak. *Harmadiziglen kiirtani valakit, azaz magát, fiait és unokáit.*
Negyediziglen száműzni valamely családot, nemzetséget. Különösen rokonsági, atyafisági ág v. fok.
Másod ízbeli, harmad ízbeli atyafi. CzF

dukír: feljogosít, a *dukál* műveltető alakja.

rovódó: megrovandó személy.

aljad: (al-j-ad) önh. m. aljad-tam, ~tál, ~t vagy ~ott. Alyassá, a maga nemében hitványnyá lesz.
Képzésre hasonlók hozzá: ger-j-ed, ter-j-ed. CzF

merő: bátor

böki, bökesz: pika, dárda illetve ilyesmivel felszerelt egyén.

nyányó: mamlasz, együgyű

fēnslifid/ fēnslibid = FÉN(Y)-űZŐ LIBIDÓ. Marhaság! – kiáltanak fel sokan, a libidó latin eredetű szó! Hát persze, hogy az. Csakhogy ezt a lydők nem tudták, ezért többször is leírták mielőtt még a rómaiaktól átvehették volna. Ez egy összetett szó: lepke/lebke + idő > lipe/libe + idő > libeidő > libidó. Eredeti jeletése tehát: lebegő idő v. idő melyben az ember lepke könnyűnek érzi magát, olyannyira, hogy még a libegő lángot is megizélné... el is ég közben. Így, a két összetett szó együtt tökéletesen körülírja a libidó mai értelmét (a fényűző nem luxus, hanem fényt űző).

lipe: másképp: LEPE, I. LEPKE. CzF

lebke: (leb-ke, azaz leb-ig-e, leb-ig-ő) mn. tt. lebkét. A mi természeténél fogva, mint könnyű, vékony, hajlékony test, legkisebb mozgásra megindul és lebeg. *Lebke pehely, levegő. Lebke pókháló.* Ez nem kicsinyező, hanem gyakorlatos név, s a lebeg igének módosított részesülője: lebegő, lebege, lebge, s könnyebb kiejtéssel lebke, melynél még könnyebb az ugyanazt is jelentő *lepke*, mely saját értelemmel is bír. CzF

vakmaly: vakablak, falitéka. Így nevezik néhol a sírverem oldalán beásott üreget is, melybe a koporsót szokták tenni.

Artim: Artemisz (Ara-timmelő?) görög istennő, a vadon és a vadak védője, a római Diana megfelelője.

Inscription: 2 Sardes*

- 1 [b]orl̄ X III II oraλ cuvellλ artaksassaλ
 [T]ORoLJ TüZeS HeRMéSZ/HáRMaS KöTéS ORA' LóCSÓ'VE LeöL Jó ARÁT
 A KeSA SZó-SZÁJaS
- 2 [q]aλmλuλ d{ã > m}ñ eśš vānaś mruk blaſokir
 [H]ALoMMaL ÖL aDoMáNY ESÉS VÁN(Y)ÁS MeRŐ KiBóL A SZó KIGYő
- 3 qid katañil laqrisakin qid ētośrs akad
 KIaDi oKÁT ANNYI éLő LAKó ŐRIZi AKINeK IDÉTó SoRSa AKAD
- 4 karolid sablalid ístubeλmlid aktin
 KÁR OLLó IDe SZABJA LÚD IS TÖBBEL eMeL IDe AKiT INNe-
- 5 nāqis fēnslibid eśñañ mλvēndañ iskon
 N ÁK ŰZ FÉN(Y)-űZő LIBIDó EZ NYANYa MúLó VÉN DANYa ISZKON
- 6 qida tamñ buk vānaλ eśλ buk mruλ buk
 KŰ'D ÁT A' MeNNYBe Ő Ki VÁNAL ESZéLYBe' Ő Ki MéR ŐLBe' Ő Ki
- 7 blaſoλ eśλ buk laqriſañ bukin aλēñ
 BaJJA' SZóL ESZéLYBe' Ő Ki LAKóRa ÍZ ANNYi Bő KÍN A LÉNYe
- 8 avλāñ qisk dctdi{d > l} ist eśλ vānaλ karolλ
 AV oLLÁ aNNYi KŰSZKöDő CSaTa DŰL ŰZőT ÉSSZeL VÁN(Y)AL
 KÁROLLJa
- 9 sablalλ karolaś śfēndañ arvol akmλ
 SZABLYa aLáJa KAROL(Y) ÁS S VÉN DANYÁRa VOLA KiMÉLő
- 10 artimuñ ibśimñañ kulumñak sivraλmn
 ARTIM Ő eNNYI BúS IMa-NYANYáKOLO MáNYÁK SÍVáR ALoMiN
- 11 [in]ānu aktin nāqis fēnslibid fakatañ ebad

[UN]ÁN (unalmán) Ő AKiT INNeN ÁK (ág) ÚZ FÉN(Y)-űZő LIBIDó
FAKATT ANNYi EBAD-

12 [..]ra bistañ taqalañ sísírorš šfēndakmλin

[TÁ]RA BÍ(S)ZTa ANYú'TAKKAL ANNYi SZŰ SÍR ORS (rohos) SöVÉN(Y)
oDAKi MeLYÜN/MÉLYIN

13 [..]lbuqid

[PoK]oLBa Ő KŰ'D

X III II > tízes hármás kettős > TiZeS HáRMaS KeTTÖS > rébusz elv > TüZeS HeRMéSZ/HáRMaS
KötÉS

[T]orolj! tüzes Hermész/Hármas, kötés oral (lopva) lőcsölve, leöl jó arát a
kesa (lázadás) szó-szájas halommal öl.

Adomány esés, ván(y)ás, mert ő kiből a szó kigyő kiadja. Okát annyi élő lakó
(lüki) őrizi, akinek idétő (üdtő) sorsa akad, kár olló ide szabja. Lüid is többel emel
ide, akit innen ág üz. Fényűző libidó, ez nyanya, múló vén danya iszkon (iszkolva)
küld át a mennybe, ő ki vánal (vállal) eszélyben, ő ki mér ölbe, ő ki bajjal szól
eszélyben, ő ki lakóra íz (rokon) annyi bő kín, a lénye av ollá. Annyi küszködő csata
dől, üzöt ésszel ványal, károllja szablya, alája karol(y) (karvaly) ás s vén danyára
vola (vala) kímélő.

Artim, ő ennyi bús ima-nyanyákoló manyák sívár alomin unán (unalmán). Ő
akit innen ág üz, fényűző libidó fakadt, annyi ebadtára bizta, anyultakkal
(féltestvérekkel) annyi szű sír, ors sövény odaki, melyön/mélyin pokolba ő küld.

kutyor: (kuty-or) fn. tt. kutyort v. kutyrot, tb. kutyrok. Gödör, kátyu. 'Kottyán' szóéval azonos gyökü is
lehet: kuty=koty. CzF

lucsk: (lucs-k v. lucsk-ok) fn. tt. lucsk-ot, harm. szr. ~a. Olyféle, kivált tisztátalan nedv, pl. moslék,
csáva, sárvíz, mely a ruhára locsog, s azt csunyává, mocskossá teszi. A nevezőesetben könnyebb
kiejtés végett: lucskok. Egy értelmű vele: lust. A k vagy olyan toldalék, mint a viasz, tövisk,
taraczk, pilinczk szókbán, vagy pedig ok képző, minthogy lucskok önállólag is divatozik. CzF

szájas: akinek jár a szája, vagyis árulkodik.

vánás/ványás: Bágyadás, fonnyadás, sinlődés, nyavalygás – a gyakorlatos önható ~ad/~ed/... képző
nélküli ványadás.

danya ? banya

eszély: „Személyes tulajdonság, melynél fogva valaki eszével élni tud, a célravezető eszközöket
kitalálja és helyes felfogással s kellő időben alkalmazza. Eszélylyel és előlátással fogni a dologhoz.
Némely régieknél: ildom. (Prudentia). Újabbkori szó, de a székelyeknél megvan eszéjűdik (eszély-
edik) igében.” CzF

olla: „Fényes bogárfaj, mely a növénylevelek hátlapján és fák kérgei alatt tenyészik, s farka ollóforma.
(Forficula auricularia)” CzF. Itt: aki rejtőzködik a fák oltalma alatt, mint az olla.

nyanyákol ? nyavalyog

manya: anya-manya

anyul: (any-a-ul) ih. 1) Anya gyanánt, úgy mint anya, anyai módon. Édesanyul banni a mostoha
gyermekkel, az árvával. 2) Mint vérségi rokonságot jelelő am. anyai részről, anyai ágról. Anyul
bátyám = anyámról bátyám. Anyul öcsém. Hasonlóan: anyul néném, anyul hugom. Szűkebb ért. oly
testvéri rokonságot véteik, melyben a testvéreknek egy anyjok, de külön apjuk van. Anyul
testvérem, azaz, kinek velem egy anyja, de más apja van. Anyul öcsém, kit velem egy anyja szült, de
más apa nemzett. CzF. Itt: a katonák erőszakoskodásának következtében született testvér.

ors: „Szeged táján am. reves, taplós.” CzF

Inscription: 3 Sardes

- 1 brvãñ III II aλiksãntruλ dãñ ešš vãnaš esk mruδ
BeRóVÁN HeRMéSZ/HáRMaS KötÉS ALIKSÁNTOR OLDÁ NYESÉS
VÁN(Y)ÁS ES Kő MáR Ő oDa-
 - 2 atraštalid timlelid ardęc alarmš fadol vštaš
ÁTRA SÉTÁL IDŐT ÍMe LEL IDÁRa DÉC A LÁRMás VÁDOL ViSít A S-
 - 3 ak {q > l}is qisred f{a > r}kaš silavad fat nid ěnslibid akmλ
AKÁL IS KÍŠÉR EDő FaRKAS SZILÁVA' DőF A TiNó IDÉN eS LIBIDó AKi
MúLó
 - 4 levš sarētaš qisit fēnslibid ešλ vãnaλ
LEVÉS SZAR-É uTAS KISZÍTTa FÉN(Y)-űZő LIBIDó ÉSSZeL VÁNAL
 - 5 buk ešλ mruλ fakmλ levš vcbaqēnt
Be Ő Ki ÉSSZeL MeRŪL VAKMaLY LEVÉS-VaCKáBA KÉNTi
- ? III II > hármás kettős > HeRMéSZ/HáRMaS KeTTőS > rébusz elv > HeRMéSZ/HáRMaS KötÉS

Berónán Hermész/Hármás kötés, Aliksántor, oldá nyesés, ványás (ványadás) es kő; már ő odaáttra sétál. Időt, ime, lel Idára: déc (rókaféle?) a lármás vádol, visit a sakál is, kísér edő (evő, am. ragadozó) farkas, sziláva döf a tinó. Idén es libidó aki múló, levés (létezés) szar-é, utas kiszítta fényűző libidó, ésszel vánal (vállal) be ő, ki ésszel merül vakmaly levés-vackába kénti.

déc: „DÉCZBUNDA, (dísz-bunda?) ösz. fn. Szőrszövetből vagy posztóból készített, rókatorkos bunda, milyent pl. Csalóközben viselnek, s rendszeren zöldszinű szokott lenni, miért másképp zöldbundának hívják. DÉCZMENTE, (décz-mente) ösz. fn. Rókatorkokkal prémezett mente.” CzF. A szövegben a déc-et két vad követi, ezért gondolom, hogy ez is inkább (prémes) vad lehet, nem dísz (posztó). vakmaly: vakablak-szerű kucko/sarok, itt: a sírbolt falába mélyített üreg, padmaly a halott részére.

Inscription: 4a Sardes

- 1 eš ašinaš manelis alulis akmλt qis fēnslibid
ESS ÁS INAS MANELISZ ALUL IS AKi MeLLeTT KIS FÉN(Y)-űZő
LIBIDó
- 2 buk ešñañ anlolañ buk
BÖKÉS NYANYÁN aLóLa ANNYi BÖK-
- 3 ešλ karolλ fakmλ šantaš
ÉSSeL KÁROLLJa VAKMaly SÁNTA (sanda) S
- 4 kufa{v > d}k marivdak
KŐ-FA'DoK MARI Vád A K-
- 5 ěnslibb[i]d
ÉNeSő eLiBe eB IDő

Ess(ik), ás inas Manelisz alul is (mármint a föld alatt is), aki mellett kis fényűző libidó bökés nyanyán, alóla annyi bökés károllja. Vakmaly sánta (sanda?) s kő-fajdok (fajd-kakas) mari (marja) – vád. A kéneső elibe eb idő!

Inscription: 4b

- 1 eš vānaš manelis
ESS VÁN(Y)ÁS MANELISZ
- 2 alulis akmlt
ALUL IS AKi MeLLeTT
- 3 qis fēnslibid
KIS FÉN(Y)-űZő LIBIDó
- 4 fakmlt qldānš
VAKMaLYT KaLLóDÁ NoS
- 5 artymuk vcbaqēnt
ARTŪM Ő Ki VaCKáBA KÉNTi

Ess, ván(y)ás Manelisz alul is (mármint a föld alatt is), aki mellett kis fényűző libidó vakmalyt kallódá (elkallódott tőle, eltévesztette). Nos, Artym ő ki vackába kénti.

Inscription: 5 Sardes*

- 1 ešš vānaš atalis tivdalis tarvtallis
ESS eS VÁN(Y)ÁS Á'TAL ŰZeTI VáDDAL IS TARó'Va GYALuL ŰZ
- 2 akin kud kataλres ak tešaštid sivāmlid
AKI NeKÖD KACAJ RÉSZe AKi iTT E SASST IDéZI VÁMoLI De
- 3 mlola šrfāštid mēlaliid mlola ak nāqis
MúLÓ LASSú RoVÁSÁT IDő MÉLALI De MúLÓ oLu A' AK(o)NÁK IS
- 4 ēml kānaλ kileλ buk ēminañ ešañ cita lad
ÉMeLY KÁNNAL KILEL BÖK ÉMIN ANNYi ES ANNYi CSITT ALÁ De
- 5 fadint fakml artim úš qiraλ qelk vcbaqēnt
VÁD INT VAKMALY ARTIM ŐS KIRÁLY KELL eJJ Ki VaCKáBA KÉNTi

Ess es ván(y)ás által üzeti váddal is, tarolva gyalul űz. Aki neköd kacaj része, aki itt sasst (csendet) idézi, vámoli, de múló, lassú rovását idő mélali (érleli/lágyíti, ang. mellow). De múló olu (olvadék) az ak(o)nák is: émely kánnal kilel, bök émen annyi és annyi csitt alá, de vád int: vakmaly. Artim ős-király kell, ejj, ki vackába kénti.

ripacs: (rip-acs) fn. tt. ripacs-ot, harm. szr. ~a v. ~csa. Kicsinyítő képzőjénél fogva jelent kisebbféle vásást, rongyot, tépést, szakadást; különösen a himlő által megszakgatott arczbőrnek darabosságát. V. ö. RIP.CzF

akna: (ak-na) fn. tt. akná-t, tb. akná-k. 1) Általán minden földalatti üreg, melyből ásványok hozatnak elő, különösen, sóbánya, miért legdivatosb a sóakna szó. Akana előfordul már egy 1222-dik oklevélben „Salis fodinas, quae Akana vocantur.“ Jerney Magyar nyelvkincsek. Van *Vizakna* hely is Erdélyben. 2) Hordó szája, közönségesen: *akona*. 3) Dugasz, melylyel a hordók s más edények száját betömik. 4) A hadi tudományban földalatt nyitott, ásott üreg (Mine) valamely helynek löpor általi fölvetetésére. CzF

émen: (ém-en) ih. Ébren; eszén, öntudattal, józanon. *Többet beszél eszén kívül (a beteg) mint émen.* Élnek vele Győr vidékén. CzF

Inscription: 6 Sardes

- 1 eśś vānaś sivāmlis armā-vlis
ESS eS VÁN(Y)ÁS SZIVÁMLISZ ARMÁVLISZ
- 2 akit qis eśl vānaλ
AKIT KIS ESÉLY VÁNAL
- 3 buk eśnañ antolañ buk eśñ-añ
BÖKÉS NYANYÁN aTTÓL ANNYi BÖKÉS NYANYÓ
- 4 laqrisañ fēnsλibid
LAKóRa IS ANNYi FÉN(Y)-űZő LIBIDó
- 5 fakañ viśśis niviśśčñ
VAK ANNYi VISSZa iS ÜZeNI VISZoS CSíNNYá-
- 6 varbtokid
VA RaB áTOK IDő

Ess es ván(y)ás Szivámlisz Armávlisz, akit kis esély vánal (vállal). Bökés nyanyán, attól annyi bökés nyanyó lakóra is, annyi fényűző libidó vak, annyi vissza is üzeni viszos csínjáva rab átok idő.

Inscription: 7 Sardes

- 1 eśś vānaś es[k] laqrisa
ESSés VÁN(Y)ÁS ES [Kő] LAKóRa (H)ISZ A'
- 2 esk qel{a > r}d bavafunidñ
ES Kő KELőRe DoBÁ'VA FÖNN IDéNY
- 3 akit nāqis eśl vānaλ bu[k]
AKIT a'NNÁ' KIS ÉSSZeL VÁNAL BÖ[Kő]
- 4 laqrisañ buk qel{a > r}λ
LAKóRa (H)ISZ ANNYi BÖKő KELőRe ÁLL
- 5 fēnsλibid fakañ viśśis
FÉN(Y)-űZő LIBIDó VAK ANNYi VISSZa ÜZe-
- 6 niviśśčñ varbtokid
NI VISZ CSíNNYáVA' RaB áTOK IDő

Essés, ván(y)ás és kő lakóra, (h)isz az es, kő (fel)kelőre dobálva fönn idény. Akit adnál kis ésszel, vánal (vállal) bö[kő] lakóra, (h)isz annyi bökő kelőre áll! Fényűző libidó vak, annyi vissza üzeni: visz csínjával rab átok idő.

lakó: lak, a laknak fogalmához tartozik, hogy ki- és bejárunk benne, hogy rendszeren annak körében kelünk, mozgunk. Különös, hogy a magyar az országot, mint egy egész nemzet köz lakhelyét oly kisebb részekre osztja fel, melyekben alapfogalom a mozgás, menés, járás kelés, nevezetesen ilyenek; kerület, kerül törzstől; megye, melynek gyöke me v. megy; járás, melynek gyöke jár; szállás, a száll gyöktől. Mindezek után valószínű, hogy lak szóban is azon la gyök rejlik, mely több szavainkban mozgást jelent. CzF. Itt a *lakó* a terület népét jelenti, valójában mélyhangú változata a *lūki* népnévnek.

bökő: pika, dárda

Inscription: 8 Sardes*

- 1 ešš vānaš esk mrud es
ESSÉS VÁN(Y)ÁS ES KŐ MÉRŐD ES
- 2 laqrisk kudkit esλ
LAKÓRa ISZKi-KÖD KIT ÉSSZeL
- 3 [vā]naλ bltarvod aka[d]
[VÁ]NAL BeLeTARó'Va ODaAKA[D]
- 4 [...]
- 5 artabānalid katoval
ARaT A' BÁN A' LÜD KATO(ná)VA' L-
- 6 ik atrašalid akit nāqis
ÜKi A' TÁRASA LÜD AKI Tu'NNÁ KIS
- 7 fēnslibid esλ vānaλ
FÉN(Y)-ÜZő LIBIDó ÉSSZeL VÁNALi
- 8 buk esλ mruλ buk esñ
BÖKÉSSeL MAr ÖL BÖKÉS NY-
- 9 añlaqrisañ kudkit
ANYó LAKÓRa IS ANNYi KÖD KIT
- 10 esλ vānaλ bltarvod
ÉSSZeL VÁNAL BeLeTARó'Va ODa
- 11 fakañ viššis nivišcñ
VAK ANYó VISSZa iS ÜZeNI VISZ CSÍNNYá
- 12 varbtokid
VA' RaB áTOK IDő.

Essés, ván(y)ás es kő, mérőd es lakóra. Iszki-köd kit ésszel [vá]nal (vállal), beletarolva odaaka[d] ... arat a bán a lüüd kato(ná)val, lüüki a tárása (társas). Lüüd, aki tudná, kis fényűző libidó ésszel, vánali (vállalja), bökéssel már öl. Bökés nyanyó lakóra is annyi köd kit ésszel vánal (vállal), beletarolva oda. Vak anyó vissza is üzeni: víz csínjáva rab átok idő.

iszki: szöktető (iSZK am. SZöK), *eliszkol*, am. *elszökik*. *Iszki kormos!* Tűnj el a szobából!

társas: TÁRS, fn. tt. társ-at, harm. szr. ~a. Általán személy, ki bizonyos életmódnak, állapotnak, üzletnek, vállalatnak, cselekvésnek gyakorlatában részesünk. Számos összetétel alkatrésze. *Híves- v. házastárs, polgártárs, paptárs, vitéztárs, embertárs, tanulótárs, játszótárs, utitárs, lakó- v. laktárs, kenyeres-társ, asztaltárs, kereskedőtárs, adóstárs, legénytárs, leánytárs, örökös-társ, szolgatárs, tiszt-társ, bírótárs, vőtárs, vetélytárs, kezestárs, mulatótárs, hálótárs, bajtárs. Hű, hűtelen, nyájjas, mogorva társ. Társul adni, társul fogadni. Társul állani, szegődni. Kinek társas van, ura van. (Km.). Szerelem, uraság nem tőrnek társat. (Km.). Nem jó társ az, ki mindent maga hörpent fel. (Km.). Különösen, ki bizonyos vonzalomnál fogva belsőbb viszonyban él velünk. Amilyen a társas, olyan ő maga. Innen jelent átv. ért. hasonló külsejűt, alakút is. Ez annak társas, azaz, hasonló mása. Nem találom, társát, vagyis párját.*

Valószínű, hogy e szó gyöke azon *tár*, mely házat, vagy lakot jelent, miszerint *társ* annyi mint velünk egy tárban v. házban lakó, lakrészes; valamint a német *Kamerad*, francia *camarade*, olasz *camerata*, a latin *camera* szótól származnak, és Heyse által *Stubengenosz* szóval értelmezettek. Ez elemzéssel egyezik a *pajtás*, ha t. i. törzseként pajta tekintetik, mely a héber *bajit* v. *beth*, arab *bejt*, házat jelentő szókkal egyezik; tehát e szerént *pajtás*, tulajdonképen am. velünk egy pajtában (házban) lakó. CzF

Inscription: 10 Sardes *

- 1 es[t] mrud karoš katovalis bilł
E(S)Z[T] MeRÖD KÁRoSoKAT ÓVÁL ÚZ BILi La-
- 2 vora[λ ka]ntrol katovaλ karoll
VÓRRA[L KA]NTáRÓL KATO(ná)VAL KÁROLL La-
- 3 voraλ bλ [bilik] iskubtol dummλis sellis
VÓRRAL BaJ [BILIK] ÚZiK Ó BeTOJiK Ó MíMeLi IS SZÉLLeL ÚZ-
- 4 vešfak voraš dacal
VE S FAKú'Va ÓRiAS DACCAL
- 5 estit qid trodñ sěsvad qistoridñ kaštāñ
E(S)ZT ITT KÚ'Di TúRÓDó eNYéSZÉS VAD-KISüTÖRÚ' eDÉNY
KASTÁNY
- 6 mrułit trodñ fěllakin tamñ trfāñ
MİRÓL ITT TúRÓDó aNNYi FÉLe LAKK INT A MENNY TRÉFÁ'NI
- 7 faš katul fakit mrułk ěnsarbtat
VASaKAT Ó eLVAKÍT MİRÓL KÉN SARaBó'TATi
- 8 ak cěnal nārs qλ serš civñalis kat{τ > s}adměš
AKi CSÉNÁL N(Y)ÁRS(at) KeLL SZEReSSe ZSIVáNNYAL ISZáKAT SZÁD
eMÉS
- 9 fakmit ěnud ist katovalł sadmēλ
VAK - MIT ÉNÖD ÚZeT KATO(ná)VAL - LaSSAD MÉLá'-
- 10 fakmš {a > v}d amu kov c{iv > ld}ard kot
VA KoMÁS ViDÁM Ó KOVáCSoL DÁRDa-áKOT
- 11 slěcad lalěns [> civñ fadofidñ
SZeLő É'C A' DaLLA' LÉN S (E) ZSIVáNY aVVA' DÖFI eDÉNY-
- 12 tavšěñ akum nāqid kol fakmit
T(!) A VaS ÉNNYe - A KŐ aMaNNÁ' KI DáKOL – FiA Ki MInT
- 13 el eds vaštñunlis qasa{aš > bl}
ÉL EDZ VASaT NYÓ iNaL ÚZ KASZABoL
- 14 nām qid kot ałtokad akmλad
NÁM (lám) KÚ DáKÓT AJá'TOK A DÁKó MÁLAD
- 15 slěcad qirad [> isqkum qardołcñ
SüLYÉ óCSAD KÚRe AD IS Ki KŐ' Ma GARáDOL CSiNNYá-
- 16 facasiđñ fakum ān islodaλ
VA' óCSKA SZIGoNYáVA' KŐ' MÁN ISZÁLÓ DAL
- 17 alarmn kaštalcñ kud nak
A LÁRMáNaK A SÉTÁLó CSiNNYa KÖDöN A' K-
- 18 ěnaš amās qedm bis ětamñ unadñ
ÉNe A SAh MÁSiK ÉDeMBe (Éden) ÚZÉ őT A MeNNY ÖNADÁNY
(adomány)
- 19 ak ebad in{ā > di}nidñ šfarvad
AKi EBBE AD INDIeN (ingyen) IDéNY-SÁFÁR VÁD
- 20 ak cěnu ěnak taadak sivetis sa{n > m}tol
A KeCSÉ NÖ(j)ÉN AKadT A' ADÁ Ki SZÍVVE' TuTYIZás AMiTÖL
- 21 τ
úTTya magányos(!)
- 22 fašisa malāñ nak kim ās
VAS ÚZi AMA LÁNGNAK KI MÁŠ-

- 23 ἔναλτ βακivalλ μrud bśl
É iNALóT BAKIVA' áLLJa MÉRÖD BÖSüL
- 24 esłit mr qis fēnslibid akañ viśśis
ESÉLYIT MÁR KIS FÉN(Y)-űZŐ LIBIDÓ A KANĬ VISSZa is ŰZe-
- 25 niviśčñ varbtok
NI VISZ CSĬNNYáVA RaB áTOK

Ez[t] meröd: károsokat óvál! Űz bili lavórra[l ka]ntáról, kato(ná)val károll. Lavórral baj, [bilik] űzik, ő betojik, ő mímeli is széllal (fínggal) űzve s fakulva óriás daccal.*

Ezt itt küldi túródó enyészés: vad-kisütőről edény, kastány (papucs) miről itt túródó annyi féle lakk, int a menny tréfálni, vasakat ő elvakít, miről kén saraboltati.

Aki csénál (csinál) n(y)árs(at) kell szeresse zshivánnyal iszákat; szád emés (szopós), vak (búlyócska) - mit énöd űzet kato(ná)val – lassad, mélálva komás, vidám. Ő kovácsol dárda-ákat (hegyet), szelő élc a dallal lén (lőn/lett) s (e) zshivány avva' döfi edényt(!), a vas énje - a kő amannál ki dákol – fia ki, (a)mint él, edz vasat, nyó(l), inal, űz, kaszabol.

Nám (lám) kű dákót ajáltok, a dákó málad, sülyé ócsad, kűre ad is. Ki kő' (kell) ma garádol csínnyával, ócska szigonyával. Kő' (kell) mán iszáló dal a lármának, a sétáló (bujdosó) csínnya ködön az kéne. A sah másik Édembe (Éden!) űzé őt, a menny önadány (önadomány), aki ebbe ad indien (ingyen!) (az) idény-sáfár.

Vád a kecsé, nő(j)én akadt, az adá ki. Szívvel tutyizás amitől útja magányos, vas űzi, ama láng. Annak, ki másé(rt) inalót bakival álja, méröd bösül esélyit már. Kis fén(y)-űző libidó a kanĬ, vissza is űzeni: visz csínnyával rab átok.

* csúfondáros utalás a vértés v. páncélozott katonákra

túródó: türemlő

sarabol: (sar-ab-ol) áth. m. *sarabol*-t. Sarab nevü eszközzel nyes, írt; különösen a rögös földet, utat simára egyengeti, a gatz, füvet kiirtja. Hasonló hozzá a fegyvernemü éles eszközzel metszést, irtást, darabolást jelentő *kaszabol*. CzF

iszák: (i-sz-ák v. i-sz-a-ak, v. i-sz-a-ak), fn. tt. iszák-ot. Szeszies italokkal, különösen borral, pálinkával mértéken túl élő, részeges; isza. Ezen értelemben az iszik igével egy gyökű. CzF

edény: lásd a katona csúfondáros leírását!

csín, vagy *csin* (1) vagy *csíny:* (rokon csen gyökkel) fn. tt. csín-t, tb. ~ek. Dévaj, pajkos, vagy ravasz, kártékony, boszontó cselekedet, mely mintegy lopva, futtában, sebesen ment véghez. *Csint tenni, csint ejteni, csint követni el. Micsoda csiny ez gyermekek? Államcsiny.* Sínai nyelven czeng am. maligne, perverse. CzF

csinny: 1) elavult fn. am. csend, nyugalom, zajtalan állapot, honnan a régies csinnyos, csinnytalan (ma csintalan) am. csendtelen, nyugtalan. 2) czinege madár hangja: *csinny csere csinny!* CzF

idény-sáfár: megalkuvó, opportunist

kecze: (kecz-e) fn. tt. keczét. 1) Csúcsos, zsákforma háló, melyet a víz fenekén húznak. Törzsöke a csúcsos hosszukást jelentő kecz, mely rokon a kicsig (tejes fazék), és kicsige (hegyes orru hal) szók kecs törzsökével. CzF

Inscription: 11 Sardes*

- 1 est mruvaad sar{ i > s̄ }strośl śfarvad aśtrkoł
ESZÉT MÉRi Ő AVVA' AD SÁRoS SÁToROS Jó SÁFÁR VADAST áRKOL-
- 2 vā{ n > l }taśv icñ areł kataredkmś iskoś
Va ÁLCa áSVa ICiNY ÁR ELe KACSA RÉDeK MáS ISZáKOSa
- 3 añis qidad savñ vratul arśtānsrś kasnod
ANNYI SoK IDe ADáSSA' VáNY VáRATOL A' RoST(Y)ÁN SZóRÁS oKKA'
SZÁN ODa
- 4 kśbltałkś at{ r > v }gołł tafaal fabałkol
KiSBaLTa ALaKoS ÁTVÁGÓ aLaJÁT A FA AJJa FÁBA LÉKOLi
- 5 avkañ ētamñ uvedmas varedtal śfatoś
A' VaK ANNYi É'Tű AMeNNYi ÖVEDZi MÁSeVA' eREDeTi AJJaS FA-
TOSZa
- 6 kotaś cat qedktad cfīśad isaaalal umñod
KÓTÁS CSAT éKED KóTYA De CSúF IS A DÍSZ A' AJÁLÓ MoNY ODa
- 7 saristrośl srkastuś katovalis śuloś
ZÁR IS TÁROSuL SZaRKÁZóT ÓS KATO(ná)VAL ÚZeSS EL ÓS
- 8 datrośis qałmład qis labtānal atrokl
ó'DATRa ÓS ÍZeK AJJ MeLY AD KIS LÁB-TÁM ALÁT ROKKaL
- 9 śfardak artimuł dāñ caqrlal aśtrkoł
SÁFÁR óDÁK, ARTIM, Ő LaDÁNY CSAK RóLA aJJAS ToRKOL
- 10 fakit est inal adalł aksaakmł iskod
FAKÍTTYa EST ŪNÁLA DALóJJA KóSZA A' KoMoLY ISZKi ÓDa
- 11 vāntrakt esñañ ifrol qis fakorfid katofn
VÁN(Y)aTTYa AKi TESZ, NYÁNYó: Ū FaROL. KIS FA aKKOR FŪ, De Ki
ATTŪ' Fő Nő.
- 12 buk mruvaal fakmłatañ viśśis vaarś nid kantrod
BŌ KiMÉRŌ AVVA' ÁJJa VAK-MaLYÁT ANNYI VISZoS ŪZi AVVA' ÁRú
SĪNŪDi KANTáROD

Eszét méri, ő avval ad. Sáros sátoros jó sáfár. Vadat árkolva álca ásva. Iciny ár ele kacsá, rédek más iszákosa annyi sok ide. Adással vány váratol. A rostán szórás okkal szán oda. Kisbalta alakos átvágó: alaját (alanyát) a fa ajsa (nyele) fába lékeli. A vak annyi éltű amennyi övedzi (ameddig a keze elér). Máséval eredeti ajsas fátosza: kótás csat éked kótya (olcsó), de csúf is a dísz. Az ajáló mony, (de) oda zár is tárosul. Szarkázót ő s kato(ná)val űzess el. Ós ódatra ós ízek. Ajj mely ad kis láb-tám alát rokkal. Sáfár ódák, Artim, ő ladány (pajkos), csak róla ajsas torkol, fakítja est, űnálá dalójsa kósza, az komoly iszki óda. Ványadtja (fáradt tőle) aki tesz, nyányó: ű farol. Kis fa, akkor fű, de ki attól fő nő. Bő kimérő avva' ájsa vak-malyát, annyi viszos űzi avval, árú sínűdi kantárod.

sáfár: felügyelő, gondnok

ele: élettere

rédek: rétek (ang. reed = nádas)

szűküilt: (szűk-ül-t) mn. tt. szűküilt-et. Hiányban szenvedő, szegény. Szűküilt állapot. CzF

vány: használatból eredő kopás

alakos: 1) Aki holmi szemfényvesztő ügyességgel mulattatja a közönséget. 2) Álarcot viselő. 3)

Alattomos képmutató, arczát változtató, nevét, kilétét titkoló, más név alatt járókelő bujdosó ember.

CzF

alaj/alany: (al-any) fn. tt. alany-t, tb. ~ok. Ujabbkori szó. 1) A mondat azon része, melyről valami igenlőleg v. tagadólag, tiltólag vagy parancslólag állítatik (subjectum dictionis), alapszó, alapfogalom, pl. ezen mondatban: Az Isten mindenható, alany: az Isten. 2) A bölcsészetben,

bölcselkedő vagy működő személy, a működés alapja, mint a tárgy ellentéte. 3) A kertészetben azon alapcsemete, melybe a nemesítés történik vagy történt; máskép: ALAJ. Mindenütt alap értelmű. CzF
fa-tosza: fa-ajtókopogató
tárosul: közös tárba/térbe van vele > társul
szarkázó: szarészó, (szar-ész-ó) mn. tt. szarészó-t. Baranyában mondják rideg disznóról, mely a szabadban ide-oda kalászol, kódorog. Törzse: szarész azon szar gyöktől, mely a szarándok és szarahora szókbán járáskelest jelent. Nógrád megyében **szarkázó** ugyanazt jelenti. CzF. Mai nyelven: *bevándorló*.
ős: itt = őshonos
ó'dat/oldat: bor, sör, gyümölcsből kioldott lé
ladány: aki LADÁZ, Győr tájékán am. pajkosan magát hányva vetve beszél. CzF.
kósza című iszki-óda, óda az iszkolásról, azaz szökésről?
ványadt: (vány-ad-t) mn. tt. ványadt-at. Sápadt, báyadt, fonnyadt, beteges, mintegy elványolt, elkopott. CzF
pírol: elpirít, zavarba hoz
vak-maly: a polc sarka
viszos: Ellenkező irányzatu, hatásu; visszás, összevissza forgatott. *Viszos állapot*. CzF
sinűdi: megsínylődi

Inscription: 12 Sardes*

- 1 est mru sivāml̩ sarol ēntarf̩lod
 ESZÉT MeRŐ SZŰ VÁMoLJa ZSAROL-É NŐT A RiVaLLó ODa
- 2 dum(m)lis nid qaas̩l̩ vešf̩as̩ alarm̩l̩ cav̩l̩os̩
 DÖM MeLY ÜZeN Ű DúKA AZZaL Jó VÉSŐ FASSZAL A' RáMáJa/RáMa Jó
 CSÁVÁLÓS
- 3 akañ m̩lv̩ēsis vñis̩l̩ lēñ savkarbloš
 A' KANI MeLY VÉSZ Ű ZSiVáNY ŰZ iLY LÉNY SZAVaKKA' RaBoL ÓS
- 4 cina̩l̩ qis̩ qira̩l̩ f̩ētv̩inta̩t̩ tut̩r̩lo̩l̩
 CSÍNNAL Ki ISZKURÁL FÉ'TVe INT A'TaTÓT áRuLÓJa
- 5 nin{i > c}n nid qaas̩lis̩ vāna̩l̩ ak̩ta̩l̩ fav̩kuf̩ot̩
 NINCS NŐNI DúKA ASZaLó IS VÁNAL AKi CSALFa AVVa' KŐ' FÓ'T
- 6 ísaš̩ il̩ alarm̩s̩ tešaš̩ k{u > l}dāk̩ is̩l̩{u > a}kol̩
 IS A SZILA' LÁRMás űGYES ÁSKáLó DÁKó IS LAKOL
- 7 nira̩t̩ nāñ̩ s̩irma̩l̩ ēñ̩ āñ̩ ismēnl̩is̩ š̩f̩atoš̩
 Nő Ű RÁTaNÁ NYuSZIRa MALYĒN Á'Na IS MÉN eL IS SaFATOS
- 8 bilik̩ ešš̩ š̩f̩at̩traš̩ vro̩lt̩ laaf̩cñ̩ tulod̩
 BŰ LŰKÉS S SaFAT RiTTYÁSáVa' ROJToLÁ A' FiCáNKoT ŐL-Ó'Dó
- 9 kot̩ l̩{u > k}m̩baas̩ dum̩ml̩it̩ koc̩vid̩ niqas̩l̩l̩ tat̩rot̩
 KOTúL KoMáBA' A' SŰ'DÖM MeLY ITT KOCáVá IDéNIK AZZaL LaJTÁ
 TÁRÚ'TT
- 10 nin̩ linēd̩ vñis̩l̩ lēñ̩ f̩ēntasēnañ̩ lafod̩
 NI NŐL ŪNĒD öVe NYISZÁLó LÉNY VÉN TÁSSĒN A NYáLA FÖDi

Eszét merő (bátor) szű vámolja, zsarol-é nőt a rivalló? Oda döm (töm) mely üzen: ű dúka azzal jó véső fasszal, a rá mája/ráma jó csáválós (bőrpuhító). A' kani mely vész, ű zsvány, űz ily lény szavakkal, rabol ós (régi) csínnal, ki iszkurál (iszogál) féltve int altatót, árulója: nincs nőni dúka, aszaló is vánal. Aki csalfa avval köll fölt is. A szilaj, lármás, ügyes, áskáló dákö is lakol. Nő, ű rátaná nyuszira, malyán álna is, mén el is, safatos. Bű lükés s safat rittyásával rojtolá a ficánkot. Ől-oldó kotúl (kotor) komában, a sűldöm mely itt kocává idénik, azzal lajtá tárult. Ni, nől ünőd öve, nyiszáló lény vén társán a nyála födi (födözi/folyatja).

dúka: készen áll a zsákmány szerzésre
 iszkorál v. iszkurál: (i-sz-ik-or-ál) önh. m. iszkorál-t. Tájszó, am. iddogál, iszogál, pitizál. CzF
 safatos: csusztatgatós, sifitelős
 rittyás: csettintés, suttintás
 süldő: serdülő korban levő
 idénik: időszerűvé válik
 ünőd > nőd vagy néd

Meglepő, hogy az ~in (~on/~n), a hol?/hon? kérdésre válaszoló ragot ezen a feliraton az ~én raggal rótták, figyelmen kívül hagyva a magánhangzó harmónizálást.

A szöveg pikáns, - nem dolgozunk, hogy az elmúlt korok ízlését felülbíráljuk, - de értelmes, összefüggő és folyamatos és ennyi elegendő is az olvasat helyességének a bizonyítására.

Inscription: 13 Sardes*

- 1 ilim ārnas ísás kudm{ā > {n+i}}k cēnsidñ alarmás
 ŪL IMMÁR NÁSZI SAS KÖDMēNI KeCSÉN SZŪD uNNYA LÁRMÁS
- 2 amuk nāsik ēmi{s > τ} istaminlis vstaas
 ÁM Ő Ki NÁSZIK ÉMITT ŪZōTT ÁM INaL ŪZVéST A' ASZó-
- 3 datrošisk saryš nāñ isqasānvñ qiraad
 D A ToROS ÍZeK SZARuJa S iNNÁ aNNYI iSZáK ASZÁN VeNYiKe ÍRRA
 AD
- 4 kotrin {a > iv}šfāk cesvñ aštrkot midarad
 oKoT CSIN-IVÁSÁVÁ KiCSi ESZéVe' iNNI áSoTT áRKOT MI iTATTYA
 (D>T) Dú-
- 5 kudrin atññ nak fasivñ afałalk
 KODó GYÜN ÁT NYÁNYóNAK FA-SZÍVÁNNYA' VÁLYú AJKá-
- 6 niktaš bitat ultin kotriš tarblaš
 N ÍKázÁS BeITATTa Ő eLóGYÜN KOTTY TISZTa/CSISZTa ÁRBa' LÁSS
- 7 faktin davicil istaminlañ qiraal
 VAK CSÍN oDA VICCŪL ŪZōTT ÁM INNi LÁNY HÍRA ÁLL
- 8 ēnat fašfēnvñ lēm̄k talalañ añañ
 ÉN A' TaVASZ FÉN(Y)éVe' eNYeLÉM KaCAJA LÁNY ANYÁT NY-
- 9 akad vratoš ašēm̄l votl̄l tarbtađ
 AKADVa íRAT Ó SASS ÉMeLY iVOTT LaJT-ÁRBa' aTYÁD
- 10 [...]ēñ siṭēnit kotrin kocvid kancat
 [KEM]ÉNY/[LEG]ÉNY SZITTYÉN ITTaK OTT CSÍN KOCSiVa' IDE
 KANCÁT
- 11 [.....]ñ tēnvñ nitin {v > a}ratoš sikimlañ
 [INNi BeCSaLV]ÁN iCCÉN VāNYaNNI CSÍNNaL iRAT ÓS eSZŪ Ki ÍM áJJA
 aNNYi
- 12 [.....]štolñ qednak volñ kibtađ
 [BORT K]óSTOLNI KEDŪN AKi iVÓ LáNY KI BáGYADó
- 13 [.....]ašēm̄is eloš ísl{a > v}aš
 [VáLaL S TaGaNNI NEM TUD aZóT]A SÉM (h)ISZ E JÓ SŪSü oLVAS

Úl immár nászi sas ködmeni (ködmen-szerű) kecsén (az áldozatából csupán a bőre maradt meg), szűd unja, lármás, ám ő ki nászik, émitt (éberen) űzött, ám inal űzvést az. Aszód(ik, aszalodik) a toros ízek szaruja – s inná annyi iszák – aszán (aszódón/szárason) venyike-írra (borra!), ad okot csin-ivásává. Kicsi eszével inni ásott árkot mi itatja, dúkodó gyün át. Nyányónak fa-szívánnyal vályú-ajkán ikázás (itókázás) beitatta, ő előgyün, kotty, tiszta/csiszta árban. Láss: vak csin(y) oda viccül űzött, ám inni lány hira (hívásra) áll. Én a tavasz fén(y)éve enyelém, kacaja lány anyát nyakadba írat. Ó, sass émy! Ivott lajt-árban atyád, [kem]ény/[leg]ény szittyén ittak, ott csin: kocsiival ide kancát [inni becsalv]án, itcén ványadni, csinál írat – ós eszű ki, ím, állja – annyi [bort k]óstolni kedűn (kedvében). A kiivó lány, ki bágyad, [vával s tagadni nem tud azót]a sém, (h)isz e jó süsü olvas!

ködmen, ködmeny, ködmön: fn. tt. ködmen-t v. ködmön-t, tb. ~ik v. ködmön-ök, harm. szr. ~e v. ~je.

Csávált juhbőrből készített öltöny, mely a bundától, gubától abban különbözik, hogy szorosán a testhez van szabva, majd kurta, majd hosszú kabátformára, s gombokkal vagy kapcsokkal bekötve szokták viselni. CzF

kecse: (kecs-e) fn. tt. kecsét. 1) Elavult szó, jelentett bizonyos szabásu palástot, köpenyt. Vörös skarlát kecsét függesztett vállára. (Gyöngyösi). Valószínűleg gyöke a mozgást jelentő kecs v. kecz, mivel a függő palást ideoda lebeg. Rokon vele a szintén függő bőrpalástot jelentő kaczagánynak kac gyöke. 2) Rokon a kicsi, kedveset, szépet jelentő csecse szóval. CzF

duka, dúka: (dú-ka) kiavult törzs, melyből eredt: dukál. Eredeti jelentése: kis dú, azaz, kis zsákmány, vagy az egész zsákmányból egy rész. CzF

enyel: (eny-el) fn. tt. enyel-t, tb. ~ik. Nyájas, édes tréfa. Az enyeleg igének törzsöke, s mint ilyen kevéssé divatozik. CzF

émik: (ém-ik) kiavult ige, am. virraszt, ébren van, nem alszik. Ebből maradtak fenn a szinte kevéssé divatozó émett, émetten szók. CzF

szity-szoty: ikerszó, és gúnyos kifejezés, mint a tityoty, lityloty, pitypoty, és némely hasonlók. 1) Természeti hangutánzás. (Szityegszotyog a rázásban öszvetörődő gyümölcs). 2) Hitvány valami. Néhutt máskép: szittyenszotty. *Kinek nem tetszik a szittyenszotty, fogadja el a kippenkoppot* (szójáték), azaz kinek nem tetszik ahol van valamicske (szitty-szotty), fogadja el, ahol nincs semmi (kipp-kop). 3) Vén asszony járását, mozgását gúnyoló népies kifejezés. CzF

Inscription: 18 Sardes

- 1 [...]
 - 2 e. vānañ qisredñ nimit fēnsli[bið]
 - E'KÍVÁN ANNYi KIS REDÖNYÖN IMITT FÉN(Y)-ŰZÖ LI[BIDÓ]
 - 3 akmśin šof
 - AKi MĀSIN SÓVÁ(R)

[...] elkíván annyi kis redőnyön imitt fén(y)-űző li[biðó], aki másin sóvá(r).

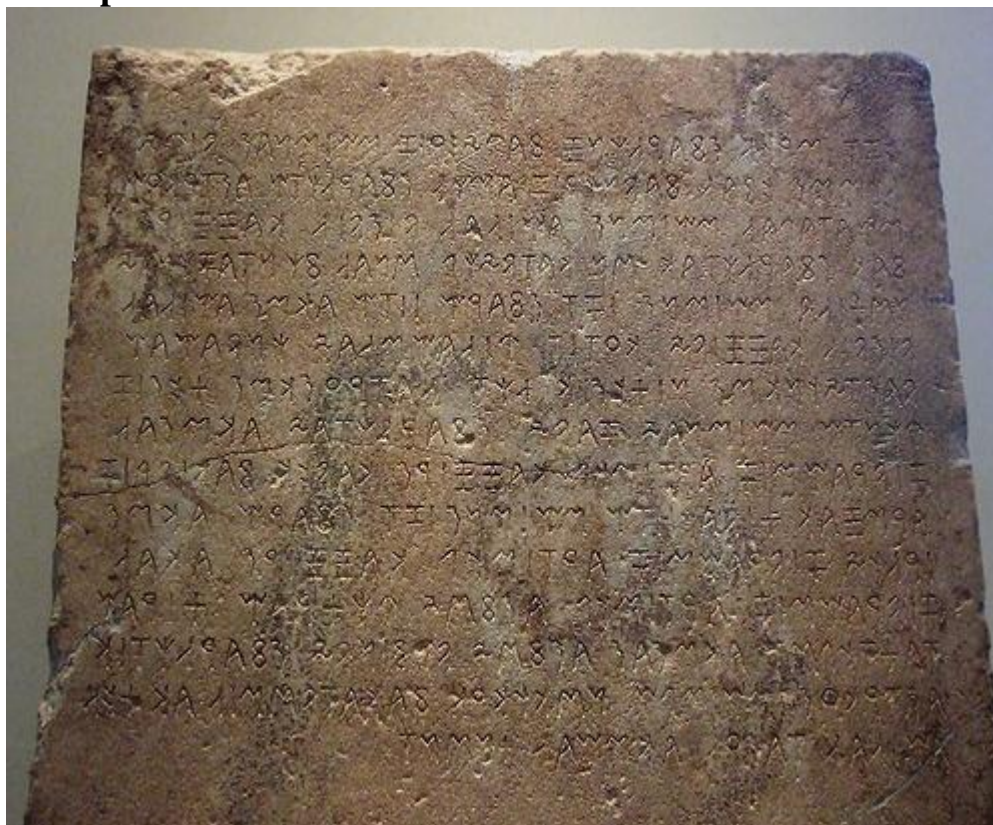
Inscription: 20 Sardes

- 1 nannaś bakivalis artimuλ
- NA NaNÁS BAKIVAL IS ARTIM ÖLe

Na, nanás bakival is Artiim öle!

nanás: fn. tt. nanás-t, tb. ~ok. Aki legénynek leányt, leánynak legényt szerez közbenjárása által. Székely szó. (Krizsa J.). CzF

Inscription: 22 Sardes*

- 1 est mrud šfardēnt facñiris mlimnaš vicñ
E(S)ZT MeRÖD SáFÁR iDÉN eGYüVé ÁCSó'NI Ú éRISZ MeLY IMMÁN A'
SüV Ú CSúNYa
- 2 dummš ebad favnēris amēd šfardētł ástrkol
DÖMe MáSÉBa ADVa A' VÉN ÉRISZ A' MÉD S FÁRaD ÉTTel ÁSító
hoRKOLó
- 3 mlatalad mlimnš alidad višvid kattirš
MoLY Á'TALAD MeLY ÍM NÖS A' Jó IDó AD VISE'Ve IDe iKATTYa
CSÍRás
- 4 fak šfardētak ān katvñēł ānad fēntasēnañ
FA KiSFA-ReDÉT AKi Á'NoKA' átVenni É' LÁN AD FÉNT A SZÉN
ANNYá-
- 5 nāqida mlimnš ist šfarł iitł akms ali{d > k}* ad
N ÁHIDA (áhitat) MeLY ÍM NÖS ÍZT SáFÁRoL Ú ITT áLL AKi MáSSA'
LIKA' De
- 6 višvid kattivñ kotit cidalmđañ ēnvalal
VISSZaVIDéK A' CSaCSIVa' NYáKOT ITaCC IDó-ÁLMoD ANNYi
ÉNVÁLALó
- 7 vaštñunkms niqēšik dēt datroškmš qešis
óVÁS TéNYe ÓNEKI Más eNNI KÉSIK De ÉTeD A' ToROSoKé MáSoKÉ S
ÚZ
- 8 cēntł mlimnañ savñ šfardētañ akmsád
CSÉNTóL MeLY IMMÁN ANNYi SAVaNYú SáFÁR/SóVÁR iDÉTT ANNYA
KoMáS AD
- 9 sivrałMis artimul kattirš ka{v > b}ek bakillis

SZÍVéRe ÁLoMŰZő ARTIM Ő LaKATTYa CSŰRő SZóKKA' BÉKéBe
AKiLLeL ŰZ

- 10 armtak qida iitλ mλimnś ist śfarλ akmś
A' RÁMaCSA Ki KŰ De A' Ű ITT ÁLL MeLY ÍM NŐS ÍZT SÁFÁRRoL AKi
ÍM S-
- 11 irduñ sivrałmis artimul kattírś akad
ÍRoD ŰNNYa SZÍVRe ÁLoMŰZő ARTIM Ő LaKATTYa CSŰRő SZó AKAD
- 12 sivrałmis artimul aśfãñ cēqrał qirał
SZÍVéRe ÁLoMŰZő ARTIM ŐLe A' SoVÁNY CSÉK-áRRAL KIRÁLY-
- 13 taqtulāt akmśaś aśfãñ vcbinvñ śfardētik
T ÁHÍT Ő LÁTi A KoMÁS ÁS A SoVÁNY ViCCBŰ' Nő VÁNYÁS FÁRaD
ÉTŰK
- 14 aśtrkoś mλimlλ nākukod fakatvãm{i > l}d ak qed
ÁSÍT áRKOS MaLY ŰMeLLé ÁLLaNÁ KŐ' Ki ODVAKAT VÁMoL De AKi
éKED
- 15 aλid{a > v}d taśod akmλad inãnt
ÁJJ IDő VéDD uTASOD AKi MuLADi INNÁNT

* lásd: a képen halványan de látszik a K ékének felső szára (jobbról balra írva!)

Ezt meröd sáfár idén együvé ácsolni. Ű Érisz mely immán a süv, Ű csúnya, dőme, máséba adva a vén Érisz, a méd s fárad éttel (éj beálltával), ásító, horkoló moly, általad mely ím nő. A jó idő ad viselve ide. Ikatja csírás fa kiska-redét (rétjét), aki álnokan (álnokul) átvenni él. Lán (lám) ad fént a szén. Anyján áhida (áhitat), mely ím, nős ízt sáfárol: Ű itt áll, aki mással likal (mással hált) de visszavidék. A csacsival nyákot itatsz, idő-álmod - annyi énválaló óvás ténye - őneki más. Enni késik, de éted a torosoké, másoké s Űz cséntől/csintől, mely immán annyi savanyú(ság/keserűség). Sáfár/sóvár idétt (időben) anyja komás, ad szívére. Áloműző Artim, ő lakattya csűrő szókkal békébe. Akillel (Achilleszel) Űz a rámacsa, ki kű, de az Ű, itt áll, mely ím nő ízt sáfárról aki, ím, sírod, unja szívre. Áloműző Artim, ő lakattya, csűrő szó akad szívére. Áloműző Artim öle, a sovány csék-árral királyt áhít, ő látí, a komás ás: a sovány viccből nő ványás, fárad étük, ásít árkos maly. Őmellé állaná, kell ki odvakat vámol, de aki éked. Állj idő, védđ utasod aki muladi innánt.

sû v. *süv*: fn. tt. süv-et, harm. szr. ~e. Molnár A. latinozása szerint am. levir, melynek megfelel a hellen dahr; minél fogva szoros értelemben jelenti a nő férjének fitestvérét, köznépiesen szólva a nőnek öregbik vagy ifjabbik urát; továbbá általánosabban a férfi testvérét, mely mai németes szóval sógor. A székyeknél Cserey Elek szerint (Tájszótár 337. l.) jelent sógorasszonyt is. Eléjőn su és sóe alakban is. A régi emlékekben, különösen a Carthausi Névtelenben siv am. unokaöcs: „Annakokáért kildé el Budát, hogy az ő sívét, kinek Vazul vala neve, a nitriai temleczből kihozná.“ (Toldy F. kiadása. 84. l.). CzF

ikat: (ik-at) áth. m. ikat-tam, ~tál, ~ott. Tájszó. Annyi mint mozgat, menésre sürget, késztet, ösztönöz. CzF

csín, vagy *csin* (1) vagy *csíny*: (rokon *csen* gyökkel) fn. tt. csín-t, tb. ~ek. Dévaj, pajkos, vagy ravasz, kártékony, boszontó cselekedet, mely mintegy lopva, futtában, sebesen ment véghez. *Csint tenni, csint ejteni, csint követni el. Micsoda csiny ez gyermekek? Államcsíny.* Sínai nyelven czeng am. maligne, perverse. CzF

ér: (2), a régieknél, hol é is jön elé éj helyett, ennek tárgyesete vagy általán t képzős alakja: ét által (Bécsi, és Nádor-codex) am. éjt v. éjen által. CzF

rámacs v. *ramács*: (ráma-acs) kicsiny, fn. tt. rámacs-ot. Buzogányforma kis eszköz, melylyel valamit kifizítenek, p. a keztyüsök rámacs, a keztyű ujjait kitágítani való. CzF

csék: fn. tt. csék-ít. 1) Nagyobb hímmállatnak, különösen bikának nemzövesszeje. Máskép: *csök. Bikacsék. Száraz bikacsékkal megverni valakit.* Innen átv. ért. a virágok hímszála, porhona (stamen). CzF

Inscription: 23 Sardes *

- 1 ešš syrmaš qldānl artimulk dacuveršt
ESSŐS SZURMAS KaLoDÁN aLL ARTIM-ÖLeK DACŰ'Va ERőSeT
- 2 vintaš akit esl sirmał qys fēnslibid
VÍNT A' SZAKÍT ÉSSZeL SÍRáMMAL HÚZ FÉN(Y)-űZő LIBIDó
- 3 nivišēñ fakmlitin qldāns tavšaš
İNNI VISZİ CSÚNYa VAKMaLYIT ŰNeKi LáDÁN SuTA iVáSSA' S
- 4 artimuk ibšimsis katsarlokid brvāš
ARTIM Ő KI BúS İM SZÍSZóKAT SÁRLÓ KŰ'D BoRiVÁS
- 5 III II dāñ āntēt mitridastaš mitratalis
(III II) İDÁNYÁN (HeRMa-KúT İDÉNYÉN!) İTCÉT/İCCÉT MITRIDASZ
İTASS MITRAT-TAL IS
- 6 kaveš citołš buk afariš qł dēt amudāñ
Ki A' VÉSő-CSITTOLáS BŐ KAFFÁRa IS KeLLeDÉ TÁM Ő İDÁNY
- 7 akmañ brafrsis brafrlł savtarid fakud
AKİ İM ANNYİ BoRÁVa' RoSSZ-ŰZő BoRÁVa' áRuLJa SZAVáT ARRa
ŰDV A KÖD
- 8 amu ovñ akit qed fašfēnu akat qł fakantrov
ÁM Ő ŐVi Nİ AKIT KEDVe' ÁS VÉN Ő AKİ ÁToK JóVA' KANTáRÓ'Va
- 9 akmlis qis citollad bitad
AKİ MeLLÉ ŰZ KIS CSITTOLó LÁDáBa İTAD
- 10 fakmltin qldānk artimuk katsarlokid
VAKMaLYT ŰNeKi eLaDÁNaK ARTIM Ő KóKadT SÁRLÓ Ki İDő-
- 11 buł bilłk arlylłl qyrał ētverskin
Be' ŐLBe ŰL LYuKÁRa aLŰ LéLLeL KÚRÁL É'T VERÉS KÍN
- 12 sarokak {e > u} sñañ civañ nikumēk
ZÁRÓKA KÖZöNY ANNYİ ZSIVÁNYaN Ű KŐ MÉK
- 13 savēnt nik bis nik bilis arlyllis
SZAVa ÉNT NÍKi BŰZ NÍKi BILI SZAR aLŰ LÉL ŰZİ
- 14 qysk amukit qyd fašfēnu {a > v}kat
KŰSZİK ÁM Ő KIT HÚD-FASZ FÉNŐVe İKAT
- 15 bavafuł selłk kantoru alał nid
Be AVVA' FÖLöSEL LYuK KAN-TORRa Ő AJÁLNa İDe
- 16 qłk blesak dēt tafaas alaš
KŰ LiKáBa LESZAKaDó É'TeT A' FÁ[J]ÁS ALá áSSa
- 17 akit edkok ētqratađ kotad amu
AKİT E DáKÓKÉ' Te KúRATTAD KŰTADDA' áM Ő
- 18 mitridastaš fētamñidñ akš qis
MITRIDASZ İTTAS FÉTAMadNİ İDe NYAKaS KIS
- 19 ēmñ ētamñ uñ favcñašod buk in
ÉMeN(Y)É' TÁMadNİ Ő NYő FÁVá CSİNNYÁSODBa' Ő KÍNő
- 20 mētrid buk bidēñ qik int akmlš[s]
MÉTTRe İDő BŐ KiBe İDÉNY KŰKÍNT A' KoMáL[ás]
- 21 qed ēnud ētamš uñ akad artimúš
KEDvÉ NŐ İDÉTT A' Más UNNYa AKAD ARTIM Ő Se-
- 22 biferšt
BBŰ' FE' eRőSİTi

Essős szurmos kalodán áll, Artüm-öle kő, dac-öve erőset óva int, az szakít ésszel, sírámmal (siralommal); húz fényűző libidó, inni viszi csúnya vakmalyit őneki, ládán suta ivással s Artüm, ő ki bús. Ím, szíszókat (mendemondákat) sárló küld borivás (III II) idányán (herma-kút idényén!): itcét Mitridasz itass Mitrat-tal is ki a véső-csittolás bő kaffára is kelledé. Tám ő idány, aki, ím, annyi borával, rossz-űző borával árulja szavát, arra üdv a köd (részezség), ám ő óvi, ni, akit kedvel ás. Vén ő, aki átok jóval kantárolva (fékezve), aki mellé üz kis csittoló ládába, itad (italod) vakmalyt őneki eladának. Artüm, ő kókadat sárló ki időben ölbe ül, lyukára alú lélél kúrál. Él't verés, kín, záróka, közöny annyi. Zsiványan ő kő, mék (minek) szava ént (int) níki (néki) búz, níki bili szar, alú lé'l üzi, kúszik ám, ő kit húd-fasz fénővel (fenővel v. fényezővel) ikat be avval fölössel (felesel) lyuk kan-torra. Ő ajálna ide kű likába - leszakadó éltet a fájás alá ássa, - akit e dákókért te kúrattad kúttaddal, ám ő, Mitridasz, ittas feltámadni ide, nyakas kis émen(y)ért (öntudatért) támadni, ő nyő fává csinn ásodban, ő kínő. Méttre (miértre) idő bő, kibe idény kűkint (kőként = kőbe zárva), a komál[ás] kedvé nő, idétt (múló időben) az más, unyja (unója) akad. Artüm, ő sebből felerősíti.

szurmos: (szur-om-os) mn. tt. szurmos-t v. ~at, tb. ~ak. Holmi ragadós, tapadó mocsokkal bekenet, mázolt; máskép: czirnos, szirtos, szurtos, szurkos, melyekkel alapfogalomban és gyökhangokban egyezik. CzF

sárlík: (sár-ol-ik) k. m. sárl-ott, htn. ~ani. Mondják kanczalórról, számról, midőn nemi ösztöne párosodásra ingerli. CzF

idány: az idény mélyhangú változata

III II > három két (kettő) > HáRoM KÉT > rébusz elv > HeRMa-KÚT

csittolás: CSITT, (1). 1) indulat-szó, mely által a zajongóknak, lármázóknak hallgatást parancsolunk.

Csitt! patt! Csitt vásár! Csitt, gyermekek! Czitt! szót sem többet! CzF

kaff: KAFFOG, (kaff-og) önh. és gyakor. m. kaffog-tam, ~tál, ~ott. Feltátott száját hirtelen s mohón összecsapva kaff hangot hangoztat. *Kaffog az eb, midőn a neki vetett falatokat kapdossa. CzF*

lél: (3), elvont törzsök, melyből közelebb léledzik és lélek, s a tájdivatos léletől származik; gyöke szintén a természeti hangot utánzó leh vagy lih, melyekből lehel, leheg, liheg is erednek; lélek tehát eredetileg annyi mint lehelék (alanyilag vagy tárgyilag) t. i. ami lehel vagy amit lehelnek; innen: lélekezik, s a Bécsi codexben léleketlet am. halitus. CzF

húd/hud: (hú-d) fn. tt. húd-ot, harm. szr. ~ja. Szokottabban: húgy, csak némely öszvetételekben szebb hangzás és könnyebb kiejtés végett húd v. hud, mint: hudcső, hudcsap stb. CzF

ikat: (ik-at) áth. m. ikat-tam, ~tál, ~ott. Tájzó. Annyi mint mozgat, menésre sürget, késztet, ösztönöz. CzF

émen: (ém-en) ih. Ébren; eszén, öntudattal, józanon. *Többet beszél eszén kívül (a beteg) mint émen.*

Élnek vele Győr vidékén. CzF

csinny: 1) elavult fn. am. csend, nyugalom, zajtalan állapot, honnan a régies csinnyos, csinnytalan (ma csintalan) am. csendtelen, nyugtalan. 2) czinege madár hangja: *csinny csere csinny! CzF*

Inscription: 24 Sardes

- 1 ἄντητ mitridastaś mitra[talis]
Á'Na iCCÉT MITRIDÁSZ iTASS MITRÁ[T-TAL IS]
- 2 kaveś nak amu katosñ faov
Ki A' VÉSŐN A KAMó Ő iKATÓ SZoNNYúVA' ÓV
- 3 akit nāqīd serlis srmlis
AKIT NÁ'KŪ'eD (nálküled) SZEReLI S SÍRáMMaL ŪZ
- 4 amu fadifil buktrad amudāñ
ÁM Ő VAD IFI LeBÖG oTT A DÁM Ő oDÁNYi
- 5 fak[.]nal bukmlad[.]amu bitocñ
FA KÍNÁLi BŌ KéMMeLő ADúVA' ÁM Ő BITÓ CSiNY-
- 6 bidñ qedkml alad fētamñidñ

- BÚ' iDe NYú' KEDiG MaLY ÁLLA De VÉTi A MeNNYi IDéNY
 7 akmlis qis citollad bitaad
 A' KIMÉL IS KIS CSITTOLó LÁDáBa' ITT A' A' Dö-
 8 bukmlis fakarsed qik bukmla[d]
 BÖGö MeLL ÚZ VAKÁRa SZED KI KÖBÖ' Kő-MaLY AD-
 9 fabuverftal bukmlit basňsak-
 VÁBÚ' VERi FiaTAL BÖKö MeLLYIT aBBA aSSZoNY S A' Ka-
 10 ň{ã > ni}kid nivísl qellk buk
 NÍ NÍKi IDE iNNI VISZ LéLeKKEl LYuKáBa Ó Ki
 11 mētlid buk bidēñ qik int
 MÉTeLY IDE BÖK BIDÉNY KÚKINT
 12 fakmlit artimus íbsimsis
 VAK-MaLY ÚTi ARTIM ÓS Ú BÚS ÍM SZÍSZó-
 13 katsarlokid bl bilkk arlil
 KAT SÁRLó KÚ'D BuLYa BILLEl KARéL ILLYeL
 14 qiral artimuλkin ētversn
 KIRÁLY(i) ARTIM ÖLeK INNÉT VEReSSeN
 15 sarokak nikumēk sarvēnt nik
 ZÁROKKA' Ki NÍKÖM ÉK SZARV(k)ÉNT NÍKi
 16 bis nik bil šfēnis serlik srmlis
 BÚS NÍKi BILiS VÉN IS SZEReLÚ (szerető) Ki SÍRáMoL IS
 17 āntēt nak amu mitridastalás
 ÁNNYi iCCÉT aNNAK AMŌ (amiért) MITRIDÁSZ iTTAL So-
 18 katosñ faov akit amu nāqid
 KAT Ó SZoNNYúVa ÓV AKI TÁM Ó NÁ'KÚ'eD (nálküled)
 19 f{a > u}šfēnu nak aarañ nak birak
 FÖSVÉN(Y) Ó aNNAK A' ARANYNAK BÍRA aKi
 20 [n]ak dētñ ēmñ akat amu mitridas[taλ]
 a[NN]AK iDÉTT eNYÉM NYAKAT AMŌ (amiért) MITRIDÁSZ [á'TAL]
 21 [ka]veλ kantoru savvaštal akml
 [ÉR]VEL KAN-TORRa Ó SZAVáVA' S CSAL A' KéMeL
 22 [alaš] nid qisk dēt ifrlis mitridasta[.]
 [AJJAS] aN IDE KÜSZKöDÉ TÍVÖRÖL ÚZö MITRIDÁSZT A[
 23 [...(15)..(?)b]itad mitridastaš [...]
 [?] ? MITRIDÁSZ iTASS[]

(Ugyanaz az itcét kedvelő Mitrát a vésnök, aki az előző feliratot is véste.)

Állna itcét Mitridász, itass Mitrá[t-tal is], ki a véson a kamó, ő ikató szonnyúval óv akit nálküled (nélküled) szereli (szereti) s sírámmal üz. Ám ő vad ifi, lebög ott a dām, ő odányi (odább van), fa kínáli bö kémmeľ adúval (odúval), ám ő bitó csínybűl ide nyúl, kedig (pedig) maly álla, de véti. A menny(e)i idény az kímél is, kis csittoló lādában, itt az a döbögő (dobogó) mell üz vakára, szed ki köböl kö-maly advábűl. Veri fiatal bökö mellyit abba asszony s a kani níki (néki) ide inni visz, lélekkal lyukába. Ó, ki mētely, ide bök, bidény kűkint (kőként) vakmaly üti. Artüm ós, ú búš, ím szíszókat sárló küld, bulya billet karél (ráz) illyel. Király(i) Artüm ölek, innét veressen zárokkal ki níköm ék szarv(k)ént, níki búš. Níki bilis vén is szerelű (szerető) ki sírámol is annyi itcét annak, amő (amiért) Mitridász ittal sokat ő szonnyúva óv, aki tám, ő nálküled (nélküled) fösvén(y). Ó annak az aranynak bíra, aki a[nn]ak idétt enyém. Nyakat amő (amiért) Mitridász [á'tal] [ér]vel kan-torra ő szavával s csal, az kémel*

[ajjas]an, ide küszködé tivőrről (tevőrről) űző Mitridászt. a[.] [...(15?)] ? mitridász itass[]

* vakmalyára, de a maly elmaradhat, mivel a mondat folytatása egyértelművé teszi, hogy erről van szó.

kamó: (kam-ó) fn. tt. kamó-t. Horgosan meghajló eszköz, máskép: *gamó, kajmó, gajmó, kajma, kajmacs, kampó. Kamókra akgatni a dohányfüzereket. CzF*

szonnyú: székeleyesen am. szomjú. V. ö. SZONNYAN. CzF

szere: (1), (szer-el) elavult ige, melyből *szerelem, szerelmes*, stb származtak, am. *szeret*. Hasonló elavult *mutal*, a mai mutat értelmében, honnan a Müncheneri codexben *képmutaló* am. képmutató. A mongolban *szere* általában am. érzés; érzékenység; figyelem (sensation; sensibilité; attention; vigilance); ezen általános jelentések nálunk is eléjönnek a régieknél, I. SZERELEM; SZERELMEST. CzF

bidény: (bid-ény vagy bil-d-ény) fn. I. BİLÉNY vagy BÖLÉNY. CzF

bille: (bill-e) fn. tt. billét, tb. billék. Kis fiúk szeméremvesszeje, máskép: *bögyörő, pöcs*. Különbö mondják a felnőttek férfitagjáról is. CzF

karél: (kar-é-l) áth. m. karél-t. Gyöke a kerek mozgást jelentő kar. Körben forogat, mozgat, ráz. *Karélni a szórt gabona fölét. Karélni rostáláskor a búzát*. Általában annyi is mint közben rostál, minthogy ez karéjosan vitetik véghez. CzF

Inscription: 26 Mersindere

- 1 és sadmēš esk mrud alikrelið karol[id(?)] anlalik atrašt[alid(?)]
ÉS SZÁD eMÉS – EZ Ki MÉRŐD A LÜKiRE LÜD KAROL [De] ANNÁL
ALIK ÁTRÁSZT[A LÜD]
- 2 kaveš lamētrulis qis alikamšok bilis [ti]vdalis atalid a[kit]
Ki A VÉSŐ LÁM É TÉRRŐL IS KISALI KAMaSZOK BILIS [Ci]VÓDÓ
ALJaSÁT A LÜD A[KIT]
- 3 [esl s]admēš buk esl mrul buk esnañ maštāñ qis fēn[slibid]
[EZZeL SZ]ÁDMÉLYBe Ő KÉZZeL MeRÖL BÖK EZ NYANYÓ íM A
SÁTÁNY KIS FÉN(Y) [űZŐ LIBIDÓ]
- 4 []lamētrus [....] sa[dmē]š artimuk ašbluvaš viš[]
[] LÁM É TÉR ŐS [....] SZÁ[DMÉ]LY ARTIM Ő Ki A' SeBBelŐ VAS
VIS[eLőJe]

És szád emés – ez ki mérőd. A lükire lüd karol [de] annál alik (alszik), átrázt[a lüd] ki a véső, lám e térről is kisali (kesáli = küzd vele) kamaszok bilis [ci]vódó aljasát. A lüd, a[kit][ezzel sz]ádmélybe ő kézzel meröl, bök. Ez nyanyó, ím, a sátány kis fén(y)[űző libidó] [] lám e tér ős [....] szá[dmé]ly, Artüm, ő ki a' sebbelő vas vis[eelője].

szád: (szá-d) fn. tt. szád-ot, harm. szr. ~a v ~ja. Tájdivatosan, leginkább a székeleyknél átv. értelmű szájj, azaz, állati szájhoz hasonló nyílás v. nyiladék, mely azonban a régieknél is előfordul Hordó száda, melyen a bort, pálinkát stb. bele töltik. Palaczk száda. Fazék száda. Hiu száda. Kemencze száda, melyen a tüzelőt, sütnivalót beteszik. Barlang száda, azaz, nyílása. „És hozattaték egy kő és vetteté a veremnek szádára.“ (Bécsi cod. Dániel VI.). CzF

szádmély: (szád-mély) ősz. fn. A hordónak azon mélye, vagyis mélysége, mely a szádtól fenékiig nyúlik. *E hordónak szádmélye három, négy lábnyi. CzF*

emés: (em-és) fn. tt. emés-t, tb. ~ik. Az emik igéből származván am. szopás, csecstéj szivása. CzF

átrázta: kiejtve átrászta am. kijátszotta, becsapta

sebbel: sebez, megsebesít

Inscription: 30 Sardes

- 1 titišin : ěmň : tišardň : fabil
TÜTÚS INNa : jÉ MeNNYi : iTT Ű SÁReDÉNY : FA BILi
- 2 atal : kitvaλ
A' TÁL : Ki ITÁVAL

Tütús inna. Jé, mennyi itt ű: sáredény, fa bili, a tál, ki itával (ki-ki italával).

Inscription: 40 Pergamon

- 1 esň tašěň acňil
EZ eNNYi iTTASÉ eNNYi A CSÚNYa ŰLő
- 2 bartaraś ša.it
BARÁT ARASSA SÁPIT

Ez ennyi ittasé, ennyi a csúnya ülő barát, (ki) arassa (aratja) sápit (a halott üdvére kitett italt).

Inscription: 41 Falaka *

- 1 borrl X III III arta[kšass-]
BOR(u) uRaLJa TüZeS HeRMÉSZ HÁRMaS ÁR(j)ÁT A KoS A SaSS-
- 2 al qalmlul dāň
AL HÁL aMeLY ÖL iDÁNY
- 3 oraλ kanlalaλ karo[.]
ORÁL KANoL ALLYAL KÁRO[SÍT]
- 4 trol vrauλ artimulλ
TaROL/ToROL JaVáRa A' ÖL ARTIM ÖLeL
- 5 esň tacn bantakaśa[ś]
E SZeNNYeT A CSínBA iNTi A KASZÁ[S]
- 6 abrnalis kānak bil[is]
A BÍRÓNÁL ISZKÁ(bá')NAK BILi[NCS]
- 7 [.]retk aśaň qalem[]
[E]RET KÁSANYaKALó EMő[NeK]

Bor(u) uralja tüzes Hermesz hármass ár(j)át: a kos a sassal hál, amely öl. Idány orál (útonállóskodik), kanol allyal, káro[sít], tarol/torol, javára az öl, – Artium ölel. E szenyet a csínba inti a kaszá[s], a bírónál iszká(bál)nak bili[ncs] [e]ret (féket, zablát) kásanyakaló emő[nek] (szopónak).

Inscription: 43 Egriköy *

2 M 1 11 2 M 1 9 8
Y A 1 1 1 1 4 A 1 Y A 9 0
2 T A T 2 F J Y 1 1 A 9 T 9 A 1
F 1 1 1 0 T Y 8 3 1 4 A 1
1 A 9 1 Y T 1 1 1 1 T A 8
9 A 8 1 1 1 1 1 1 A

- 1 brvãñ II d{ã > m}ñ
BÍRVÁN(Y) KÖT aDoMÁNY
- 2 oraλ kanlelaλ
ORALó KAN LEL AL-
- 3 vartralul esñ tacñ
Vó ARÁT RÁLÓJE SZeNNYÉT A
CSúNYa
- 4 manes bētovlis
MANó E SeBÉT ÓVa eLÚZ-
- 5 fac{u > e}nil cēgrad
Ve A CSENÜL CSÉKRe ADó-

- 6 [.]aλidēnl bar[.]
[V]AL IDÉN (idején) eLBARa[NGoL]

Bírván(y) köt adomány. Oraló (tolvaj) kan lel alvó arát, rálője szennyét a csúnya manó. E sebet óva, elúzve a csenül (lopva) csékre adó[v]al, idén (idején) elbara[ngol].

Inscription: 49 Silsilis

- 1 lēKqug i
LÉ KÖHÖG Ű
- 2 aluśmretlisul
ALá ÖSMerETüL Ű SZÓL

Lé köhög ű alá, ösmeretül ű szól.

Inscription: 50 Megalais Katefches *

- 1 forlλ XII oraλ kanlelaλ
FORRaLJa TúZÖN KiT (TiZeNKÉT) ORAL (lop) KAN LEL AL-
- 2 [...]tralal aliksantruλ
[Vó ARá]T RÁaLÁL (ráólálkodik) ALIKSZANTáR ÖLe
- 3 [q]aλmλul d{ã > m}ñ esn taacn
[K]AJMuL ÖLe aDoMÁNY E SZeNNY óTA A' CSúNYí-
- 4 timleś brdunlis fēncal
Ti ÍM eL ÉS BÉRIDÓN eLÚZi VÉN CSALó
- 5 lefstλ fatañ raval akmλ
LEFESTi: iLY FATTY-ANYa RÁVALL A' KoMáJa
- 6 [?]aśaãñ bill akmλ lefš
[L]ÁSSA ÁNGY BILLaL A' KoMáJa LEFoSi
- 7 sarētaś/saretaś
SZAR E TÁSS

Forralja tűzön kit oral (lop). Kan lel al[vó ará]t, ráalál (ráólálkodik) Alikszantár. Öle [k]ajmul, öle adomány e szenny óta, az csúnyíti im el és bérídon elúzi vén csaló.

Lefesti: ily fatty-anya, rávall a komája, [l]ássa ángy, billal (megbélyegzéssel) a komája lefosi, szar e táss (társ).

Inscription: 51 Sardes

- 1 bakivalid
BAKIVAL IDE
- 2 samlid
SZÁMMaL IDő

Bakival ide, számmal idő (számolva az adottságokkal tovább élhetsz).

Inscription: 54 Manisa*

- 1 [e]s anlol{a > v} atraştal
[E] SZÁNLO LóVA' áTRÁSZTÁL
- 2 şakardal akad qis fişqãnt
S A KAR-DAL | AKAD | KISFIS/KISFIÚS-KÁNTa
KARDDAL | A KÁD | KIS FŰZ-HÁNT
- 3 bukaş fēdanołt faktad
BUKÁS öVÉ | DANOLT á'VA KuTYÁD
BUK A SZÍVÉ' | DANi OLTi FAKuTYÁD
- 4 kabrdokid nãml qig dēt
KABaRoDÓ | KI DaNÁMMaL HŰ GeDÉ'T
KÁBa RaDÓ |
- 5 nãkmł [...]clł akad
aNNÁ' KoMáLó [BaRáT] CSÁLéJa AKAD
- 6 artimuł ibşimł fēncãñ
ARTIM ÖLIBe SÍMuLJ VÉN CSÁNGó

[E] szánló (nyúló <> szán(as)-ló!) lóval átráztál s a kar-dal - karddal; akad - a kád; kisfis (kisfiús) kánta - kis fűz-hánt (fűzfa háncs); bukaş övé – buk(ik) a szívé(rt); danolt állva kutyád - dani olti fakutyád; kabarodó - kába radó (bujtogató). Ki danámmal hű, gedélt, annál komáló [barát] csáléja akad. Artim ölibe símulj vén csángó.

szánlik: (szán-l-ik) k. m. szánl-ott, htn. ~ani. Göcseji tájnyelven: szánlik a föld, rét am. bizonyos pontig nyúlik, (mintha szántanák?) A mi földenk (földünk) a határdombig szánlik. CzF

gedél: (ged-e-el) áth. m. gedél-t. Valakit hizelegve, nyájasan, szerelmesen czirógat, csábitgat; túlságos kedvezéssel elront, megveszteget. Oktalan anya, ki gyermekét gedéli. CzF

csálé: Erkölszi ért. jelent hamis, csaló módot, különösen hűtlenségi elsajátítást. A hűtlen tiszték kezelése alatt a jövedelem nagy része csáléra ment. CzF

csangó, (2), csángó: (csa-ong-ó), talán am. csapongó, járókelő, ellentétben a székely am. székely, azaz állandó helyen lakó szóval; így palócz valószínűleg am. balócz vagy ballócz = ballagó vagy bolócz, bolyongó, ellentétben a kún = hún-nak talán a hon szótól, mintegy honos honnal vagy állandó lakással bíró, úgyhogy konmak a törökben is am. lak-ni, honol-ni, s khane am. lak, ház. Ezek szerént szónyomozólag csangó a palóczczal s kun a székelylyel azonos, vagy legalább hasonló jelentésűeknek látszanak, Vullers persa szótárában olvassuk: bolócs vagy bolóds. 1) nomen gentis barbarae, deserta inhabitantis, stolidae et fortis et latrociniis deditae. 2) nomen regionis, qua terra Boluziorum designari videtur stb.) fn. és mn. tt. csangó-t. Csangó magyarok jelennem a Moldvaországban lakó vagy oda költözött magyarok neve. Ezek általában a vastag s és cs betűket is vékony sz és cz hangon ejtik. Gazdag czángó volt az apám, kokójába járt az anyám; ugyan mért lennék én szegény, szósz-zászlói (sós-zászlói) czángó legény. Ez volt ám a czángó szine, a mig

*együtt vert a szíve, de most nem ver együtt szíve, azért szok (= sok) a czángó színe. Csangó dalok.
CzF*

Ez a humoros sírfelirat ékesen példázza az ugratásos módszer előnyét/hátrányát mai írásmódszerünk viszonylatában, noha a kétértelműség itt inkább az ömlesztett írásmód, a szavak egybeírásának a következménye. A feliratokon a „szóközök” valójában – a könnyebb áttekintés kedvéért – csak betűcsoportokra tördelik az írást nem (mindig) tényleges szavakba.

Inscription: 74 Sardes (?)

és sadmēs : mitratalis
ÉS SZÁD eMÉS : MITRÁTTAL IS

És szád emés Mitráttal is.

Inscription: 75 (?)

sivāmlim atelis
SZŰ VÁMoL Ű MA'T ELŰZ

Szű (szív) vámol, ű majt (majd-ot) elűz (mindent azonnal akar!).

* Az olvasat kézírata átdolgozva Valek Tünde észrevételei alapján.